

Historický ústav FF UHK**Posudek vedoucího bakalářské práce****Autor: Daniel Bohuslav****Studijní obor: Historie se zaměřením na vzdělávání****Název práce (česky): Květnové události roku 1945 na Náchodsku****Vedoucí práce: Mgr. Jiří Hutečka, Ph.D.****Oponent práce: Mgr. Jan Hrubec**

Hodnoticí kritéria	Hodnocení
Objevnost a originalita tématu	C
Teoretická podkladová koncepce, metodika/metodologie, terminologie, struktura práce	B
Schopnost analýzy pramenů a literatury; jejich úplnost	C
Adekvátnost vyvozených závěrů	B
Stylistika, respektování gramatických norem, poznámkový aparát	B

Pozn.: Pro hodnocení se používá zavedené vysokoškolské klasifikace, tedy: A-B-C-D-E-F.

Pokud diplomant obdrží v jednom (nebo více) z kritérií hodnocení F, pak je celá BP/DP považována za nedostatečnou.

Hodnocení práce:

Předkládaná bakalářská práce si klade za cíl „osvětlit důvody, jež vedly k jednomu z posledních bojů druhé světové války na území Protektorátu“. Jejím konkrétním objektem zájmu jsou poslední válečné dny roku 1945 v Náchodě a jeho širším okolí. Jak vyplývá již z autorova seznamu použitých zdrojů, hlavní dílčí problémy tématu již byly opakovaně zpracovány a autor sám v úvodu přiznává značnou závislost především na díle Václava Šádla, i přesto se mu (i díky rozšíření tématu na celé Náchodsko) daří s pomocí maximálního zapojení archivního výzkumu, analýzy dostupné literatury i rozhovorů s posledními pamětníky vykreslit téma tak, že práce bezesporu zasloužila vzniknout a představuje vydařený příspěvek k plastickému obrazu lidské tragédie na pozadí posledních dní druhé světové války.

Autor svoji práci začíná obecným úvodem, který poněkud nadbytečně začíná už Stalingradem a poněkud nesmyslně pak prakticky vynechává období mezi operací Bagration a 2. květnem 1945 (asi by bylo lepší pokrýt spíše právě toto období, vzhledem k tématu práce), odkud přechází ke stále poněkud nadbytečně podrobné kontextuální kapitole o kapitulaci nacistického Německa (zde by byl na místě větší důraz na skupinu armád Střed a méně obecných informací z literatury) a k opět zbytečně podrobné kapitole věnované pražskému povstání (jehož význam pro téma práce je pouze ten, že k němu došlo a odstartovalo tím otevřený odboj i v regionech). Jakkoliv jsou tyto úvodní kapitoly vystavěny (vcelku pochopitelně) na literatuře, autor překvapivě pomíjí některé standardní práce (Hrbek a spol., Drazé zaplacená svoboda; Kokoškovo Pražské povstání, ad.), což nevrhá dobré světlo na jeho heuristické postupy.

Naopak samotné jádro práce, spočívající v popisu událostí prvních dvou květnových týdnů na Náchodsku, je vystavěno velmi efektivně a s použitím dostupných pramenů téměř bravurně vykresluje tragické dění i se všemi jeho detaily tak, jak se jeho popisy zachovaly v ex-post hlášeních a vzpomínkách účastníků. Je třeba ocenit autorův smysl pro detail i narativní dovednosti, jakkoliv se textu přece jen místy nevyhýbá jistá nedotaženost. Např. při popisu místního odboje (strukturovaného v narativním stylu české historiografie po linii osobních profilů) zmiňuje jeho nejednotnost, ale není jasné, čím byla tato způsobena (zmiňuje např. šíření Rudého práva, ale o komunistických tendencích některých skupin není následně

ani slechu, i když se právě zde politická nejednotnost nabízí). A jakkoliv kapitola o odboji nakonec vcelku úspěšně nastiňuje situaci v Náchodě a okolí počátkem května 1945, výhradní soustředění se na odboj je poněkud ahistorické a chybí mu celkový kontext – netušíme tak, jaká byla sociální a ekonomická situace na Náchodsku koncem války (v níž musel odboj, tvořený výraznou menšinou populace, operovat), a netušíme ani nic moc o situaci vojenské, neboť autor (bohužel logicky, neboť nepoužívá žádné německé prameny) prakticky nezmiňuje, jaké složky nacistického (a protektorátního) bezpečnostního, resp. vojenského aparátu v prostoru standardně operovaly. Podobně zmatečné je pak označení formací, které autor přece jen identifikuje (o jakém 5. a 6. regimentu granátníků to vlastně mluví na s. 31?). Nejvíce je to patrné v nestandardním označení vybraných formací 31. dobrovolnické divize SS, kdy jednou ji tvoří „78. pluk“ (jaký, jaké zbraně?), podruhé (téměř) správně označený oddíl stíhačů tanků (autor označuje jako „obrněný“, což ale do české terminologie pro tuto formaci nepatří). Autor také místy zbytečně odbíhá od jinak velmi dobře zpracovaného tématu, někdy naštěstí jen v poznámkách (technický popis stíhače tanků Hetzer, medailon polního maršála Schörnera), někdy bohužel i v textu (zbytečně podrobná historie zúčastněných frontových formací – jakkoliv v případě 31. divize SS lze ještě tento postup obhájit, neboť autor tímto pozadím vysvětluje své závěry, u ještě delšího profilu 291. střelecké divize Rudé armády jde o pasáže zhola zbytečnou) či v obzvláště nešťastné formě medailonků „hrdinů a padouchů“ na závěr (druhý je vcelku zbytečný, klíčové informace a hlavně přímé citace z prvního a třetího by byly mnohem užitečnější v samotném textu při popisu dějů). Zřejmě z důvodu spěchu či nepozornosti je pak text místy poněkud zmatený (s. 28: autor skáče mezi daty způsobem, který ztěžuje orientaci (1. 5. – 5. 5. – „následujícího dne“ – dva dny klid až do 5. 5.?), zaměňuje hodnosti zmiňovaných osob (byl tedy Jahns kapitánem či nadporučíkem?), a místy zřejmě také přejímá informace z pramenů bez jakéhokoliv ověření (velitelem XIV. armádního sboru určitě nebyl prostý kapitán, jehož jméno „Sensspiel“ zní taktéž poněkud zkomoleně). S přejímáním informací z pramenů se pak pojí obecnější problém, a to je autorova tendence k nim přistupovat relativně nekriticky a ve výsledku přebírat optiku i slovník jejich autorů, pochopitelně vesměs „českých vlastenců“ zastávajících pevně nacionální diskurz – v textu tak například „sílí projevy národního cítění“ apod. – což není právě dobrou ukázkou historické analýzy. Autor také sice zmiňuje Josefa Škvoreckého, reflexe událostí v jeho díle (Zbabělci?) se však nakonec nedočkáme, jakkoliv by byla velmi zajímavá.

Tou jsou pro změnu autorovy závěry, které jsou jistě platné a je třeba rozhodně ocenit autorovu ochotu se do nich pustit a o svém tématu do hloubky přemýšlet. Pojí se k nim však dvě zásadní otázky. Zprvce, i pokud přijmeme jeho závěr, že často brutální chování oddílů SS bylo důsledkem „střetu ideologií, strachu ze zajetí, nesmyslných rozkazů a hlavně odpovědnosti za činy způsobené během tažení na východní frontě“ (což lze zpochybnit: a) neboť jak sám autor píše, většina příslušníků dané formace byla do SS odvedena až na přelomu let 1944-1945 a rozsahu zločinů si nejspíše nebyla vědoma, pokud by jim na něm ovšem vůbec záleželo); b) autor jen okrajově zmiňuje prostý efekt zhroucení veškerých sociálních a psychologických zábran, frustraci, deziluzi, a strach kompenzovaný opojením mocí násilí, jak je pojímá současná historiografie), tak autor (opět zjevně veden svými prameny, což je chyba) nijak netematizuje shodné chování místních obyvatel k zajatým esesmanům (zde lze opět pracovat s celou škálou motivací, a prostá pomsta rozhodně nevystačí; pozitivní rozhodně je, že autor tyto činy nijak neomlouvá, jakkoliv pokrytí zločinů obou stran je poněkud nevyvážené). A zadruhé, pokud, není jasné, z čeho autor soudí, že „odvaha občanů zanikajícího protektorátu“ vedoucí k povstání „urychlila proces osvobození“, když s výjimkou Prahy a několika dalších větších měst skončila tato povstání často spíše neslavnou tragédií tváří v tvář zoufalým a ke všemu odhodlaným polním formacím skupiny armád Střed (tak jako sám autor popsal na příkladu Náchoda)?

Protože práce dosahuje nadprůměrných kvalit nejen obsahových, ale vesměs i formálních (výjimkou je děsivě rozhozené řazení a odsazení odstavců v úvodu!!), některé poněkud zmatečné

věty, zdvojení poznámek 170 a 171, a několik míst, kde se ustrnul šotek, jako v případě „pomoci obklíčené Vratislavy“), doporučuji ji k obhajobě.

Datum a podpis vedoucího práce:

4. 6. 2018

Jiří Hutečka, Ph.D.